

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Dalarna län

Juni 2020

Ett samarbete mellan Företagarna, Swedbank och Sparbankerna

företagarna

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern.....	3
Nettotal och konjunkturindikator.....	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Dalarna län.....	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Dalarna län	5
Näringslivet i Dalarna län.....	6
Småföretagsbarometern – Dalarna län.....	7
Konjunkturindikator.....	7
Sysselsättning.....	9
Orderingång.....	10
Tackat nej till order.....	11
Omsättning.....	12
Lönsamhetsutvecklingen.....	13
Företagens prisförväntningar.....	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion.....	14
Slutsatser.....	17

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande tolv månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerns konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för sysselsättning, orderingång och omsättning. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Dalarna län

- **Småföretagskonjunkturen** i Dalarnas län är alltså positiv, men har gått tillbaka kraftigt under året som gått. Länets konjunkturindikator placerar sig under riksgenomsnittet. Utfallet av tillväxttakten blev betydligt lägre än vad företagen förväntade sig i fjol och deras prognos för de kommande tolv månaderna är mycket pessimistiska. Konjunkturindikator förväntas hamna på lägre nivå än finanskrisåren i början av 1990-talet och 2008/2009.
- **Sysselsättningstillväxten** i Dalarnas län har mattats av under året som gått och ligger på en negativ nivå. Detta innebär att det är en större andel företag som minskat antalet anställda under året som gått än andelen företag som har utökat. Sysselsättningsutvecklingen placerar sig därmed under rikssnittet. Företagen förväntar sig en oförändrad utveckling av sysselsättningen, vilket innebär att företagens prognos för sysselsättningstillväxten i länet ligger kvar på en negativ nivå.
- **Orderingången** för småföretag i Dalarnas län är fortsatt positiv men för andra året i rad har tillväxttakten mattats av. Tillväxttakten i länet är i årets mätning lägre än riksgenomsnittet. Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av coronakrisen och visar på en stark nedgång till historiskt låga nivåer.
- **Omsättningstillväxten** i Dalarnas län har minskat det senaste året och för första gången på fyra år placerar sig länets tillväxttakt under rikssnittet. Företagen i länet förväntar sig, som i övriga landet, att omsättningstillväxten de kommande tolv månaderna fortsätter att mattas av.
- **Tillväxten av lönsamheten** i länets företag har mattats av och i årets mätning är den något lägre än riksgenomsnittet. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt i länets företag minska kraftigt.
- 60 procent av företagen i länet anser att de har **goda utsikter att expandera** på sikt, vilket är en något lägre andel än i fjolårets rapport.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Dalarnas län är bristen på lämplig arbetskraft. Vidare uppger en betydligt större andel än i tidigare mätningar en svag efterfrågan av företagets varor och tjänster som största hindret för tillväxt.

Eva Cooper *Regionchef Företagarna Dalarna*

Den dramatiska pandemivåren 2020 har skapat en kristsunami inom näringslivet i Sverige. I årets Småföretagsbarometer visar hur detta har drabbat företagen i Dalarna hårt. Man har upplevt en kraftig nedgång under året som gått och placerar sig under riksgenomsnittet i konjunkturindikatorn. Företagens prognoser för de kommande tolv månaderna är mycket pessimistiska, med en förväntad konjunkturindikator på lägre nivå än vid tidigare finanskriser. Läget är mycket allvarligt.

Småföretagsbarometern Dalarna visar med all tydlighet att vi måste hålla i, hålla ut och stödja våra lokala småföretagare. Både som privatpersoner, som företag och från det offentliga. Dalarnas kommuner och region har inte råd att de viktiga välfärdsskaparna drabbas så här hårt.

Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Dalarna län

Årets Småföretagsbarometer visar att konjunkturen hos landets småföretag med 1–49 anställda fortsätter att försvagas. Konjunkturindikatorn sjönk för tredje året i rad till 37 från 61 ifjol, den lägsta nivån sedan 2003. Det är en betydligt svagare utveckling än vad företagarna förutsåg under fjolåret, då konjunkturindikatorn förväntades stiga till 79. Den stora prognosavvikelsen beror sannolikt på att coronapandemin slog igenom med full kraft i svenskt näringsliv under mars och april. Företagens syn på konjunkturen försvagades allt snabbare under undersökningsperioden, som var veckorna 10–16. Det betyder att konjunkturindikatorn föll mer under andra perioden av undersökningen än under den första. I en delrapport vecka 13 var konjunkturindikatorn till 57, därefter har alltså uppfattningen om läget förvärrats avsevärt. Alla delar i konjunkturindikatorn (sysselsättning, ordergång och omsättning) har utvecklats svagare än prognosticerats vilket visar på en tydlig konjunkturavmattning bland landets småföretag.

Den svagaste utvecklingen har varit i de tjänsteproducerande branscherna, i synnerhet transportsektorn där konjunkturindikatorn noterades till minus 20 följt av hotell och restaurang (-13). Småföretag inom bygg- och tillverkningsindustrin men även handelsföretag klarade sig bättre jämfört med övriga delbranscher även om konjunkturindikatorn är lägre än i fjolårets undersökning.

Företagen, främst de minsta med upp till fyra anställda, är mycket pessimistiska om det närmaste året. Detta trots att regeringen har presenterat flera stödpaket riktade till företag. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas sjunka till rekordlåga minus 20, vilket är en betydligt dystrare bild än minus 1 i delrapporten som presenterades i slutet av april (vecka 13). Det betyder att småföretagen förutser en djupare konjunkturedgång än under lågkonjunkturen i början av 1990-talet och 2008/2009. Både ordergången och omsättningen förväntas minska under det kommande året och är det som framför allt bidrar till nedgången i konjunkturindikatorn. Även företagens planer för sysselsättningen har blivit mer pessimistiska och andelen företag som tror att antalet anställda ska minska under det kommande året är nu något större än andelen företag som tror att det ska öka.

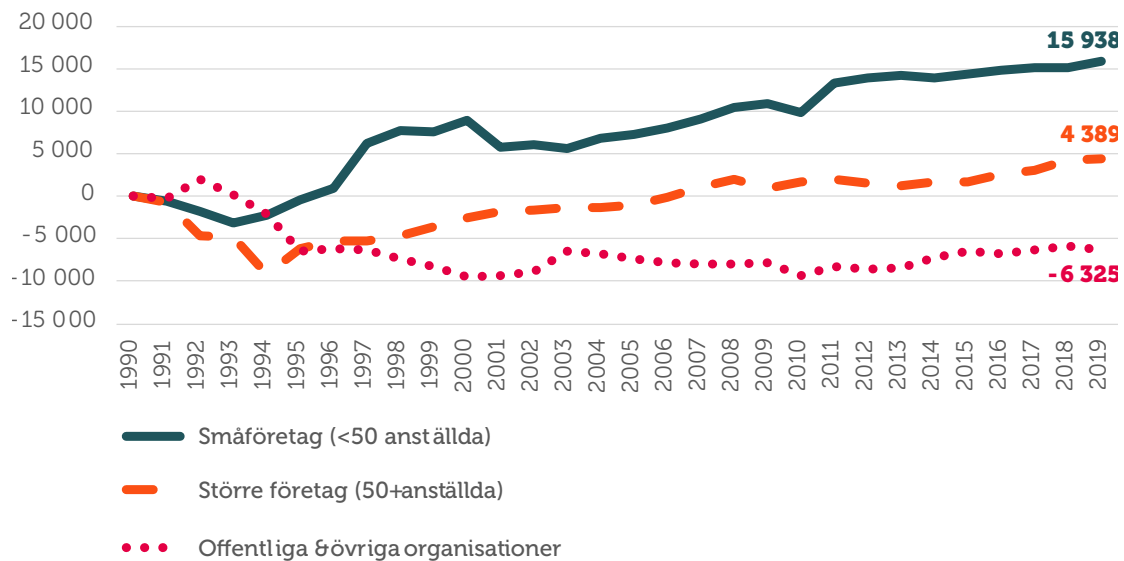
Näringslivet i Dalarna län

Näringslivet i Dalarnas län består av företag verksamma inom olika branscher. Länet präglas av en relativt stark företagarkultur. Siljanområdet är ett stort turistmål och besöksnäringen med relaterade gröna näringar växer både sett till sysselsättning och antal företag. Tillverkningsindustrin liksom handel och service med byggsektorn är också viktiga sektorer i det lokala näringslivet. Debatten handlar ofta om att öka nyföretagandet i Sverige, men även frågan om ägarväxling i befintliga företag är viktig. Att hitta former för att smidigt föra över arbetskraft, kapital och ägarkompetens mellan olika sektorer, företag och generationer.

Den lokala näringslivspolitikerna, genom bland annat Länsstyrelsen, arbetar för att skapa en ekonomiskt hållbar utveckling och öka sysselsättningen samt uppmuntrar näringslivet att arbeta med frågor inom jämställdhet, miljö och integration. Detta förutsätter ett brett samarbete mellan näringsliv, kommuner och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är avgörande för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Dalarnas län. Även om antalet sysselsatta även har vuxit marginellt i den offentliga sektorn.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Dalarna län sedan 1990 (källa: SCB (Företagsregistret) och egna beräkningar Företagarna)¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – DALARNA LÄN

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Utvecklingen inom sysselsättning, ordergång och omsättning för småföretagen i Dalarnas län kommer redovisas för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera netttotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i Dalarna.

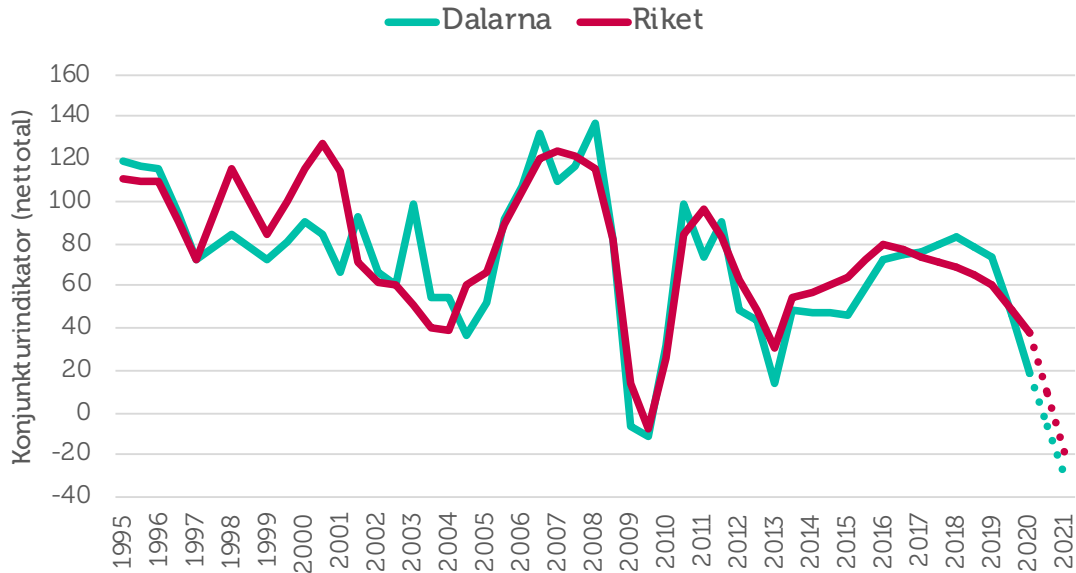
Länets småföretagare har upplevt en relativt kraftig återhämtning i konjunkturen efter två perioder av väldigt svag konjunktur, först under 2008–2009 och sedan en andra gång under 2012–2013. Från att år 2008 ha nått ett netttotal på 137, bottnade index 2009 med ett värde på -9 respektive 14 år 2013. Sedan dessa bottennoteringar har Dalarnas län haft en ihållande återhämtning och under de senaste två åren haft en högre konjunkturindikator än riksgenomsnittet. Denna utveckling har brutits i årets Småföretagsbarometer.

I Dalarnas län har den sammanvägda konjunkturindikatorn minskat från ett netttotal på 74 förra året till ett netttotal på 19 i år. Det är en nedgång med 55 indexenheter och placerar länet under riksgenomsnittets netttotal 37. I figur 2 ser vi att det är det största tappet under ett enskilt år som upplevts i länet sedan nedgången mellan 2008 och 2009.

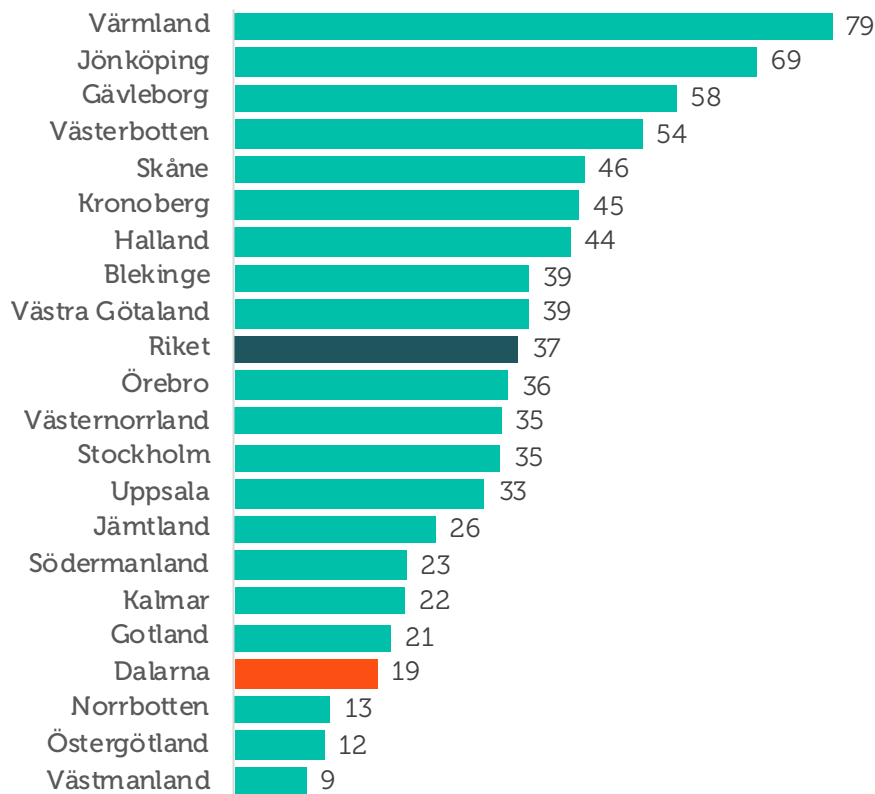
Trots en kraftig avmattning i länets tillväxttakt ligger konjunkturindikatorn fortsatt på en positiv nivå, det vill säga på ett netttotal över noll. Med en förväntad konjunkturindikator på 137 för 2020 hade företagen ifjol höga förväntningar på kommande år. Utifrån utfallet i år kan vi se att dessa förväntningarna inte har infriats. Näringslivet i Dalarna utgörs till stor del av verksamheter inom besöksnäring, handel och service. Dessa branscher är hårt drabbade av det oväntade utbrottet av coronaviruset, vilket med säkerhet spelar en roll i länets kraftiga konjunkturedgång och att företagens prognoser inte har infriats.

Företagens förväntningar för de kommande tolv månaderna är mycket pessimistiska och deras sammanvägda prognoser gällande sysselsättning, ordergång och omsättning visar att konjunkturindikatorn förväntas hamna på nettotalet -31. Ett sådant utfall skulle därmed nå de lägsta nivåerna sedan 2008/2009. Motsvarande prognos bland Sveriges företagare som helhet är en konjunkturindikator på netttotal -20, se figur 2.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Dalarna län och riket 1995–2020

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2020

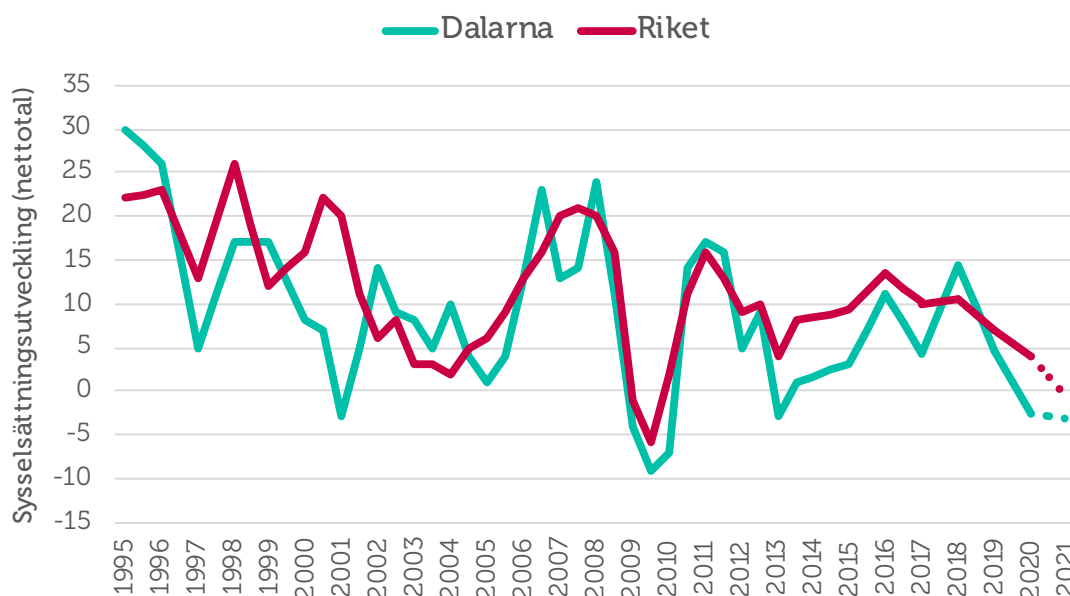
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten i Dalarna har mattats av under året som gått och är nu på samma nivå som vid år 2013. Nettotalet har minskat från 5 till -3, vilket är under riksgenomsnittet på nettotal 4. Utfallet av sysselsättningstillväxten i länet blev därmed betydligt lägre än nettotalet 19 som företagen förväntade sig ifjol.

Att sysselsättningstillväxten nu ligger under noll innebär att en större andel företag har minskat sin personalstyrka än andelen företag som har utökat den under de senaste tolv månaderna. Av samtliga företag i länet uppger elva procent att de anställt det senaste året medan 14 procent uppger att de minskat personalstyrkan. Motsvarande andel i fjol var 17 respektive tolv procent. Förväntningarna för de kommande tolv månaderna är mycket försiktiga. Företagen förväntar sig en oförändrad utveckling av sysselsättningen, vilket innebär att företagens prognos för sysselsättningstillväxten i länet ligger på en negativ nivå.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Dalarna län och riket 1995–2020

Anna-Maria Nordström *Ägare, Formspråk Dalarna*

Just nu är det extra spännande att driva företag. Vi upplever ekonomisk kris vi inte sett maken till sedan andra världskriget. Vi måste tänka om och tänka nytt. Vi måste lära oss se verkligheten på ett annat sätt. Eftersom vi redan innan krisen hade en betydande kompetensbrist i länet måste vi tänka om även där. Arbete i företagsnätverk och samarbeten mellan frislansarbetare är framtiden för småföretagare. Vi behöver samarbeta på små orter, inte konkurrera med varandra. Som soloföretagare är man van att snabbt ställa om rodet och ratta åt ett annat håll. Skutan är inte så stor att vända. Är man dessutom kulla har man envishet och uthållighet nedärvt i generna. Vi står still när det blåser.

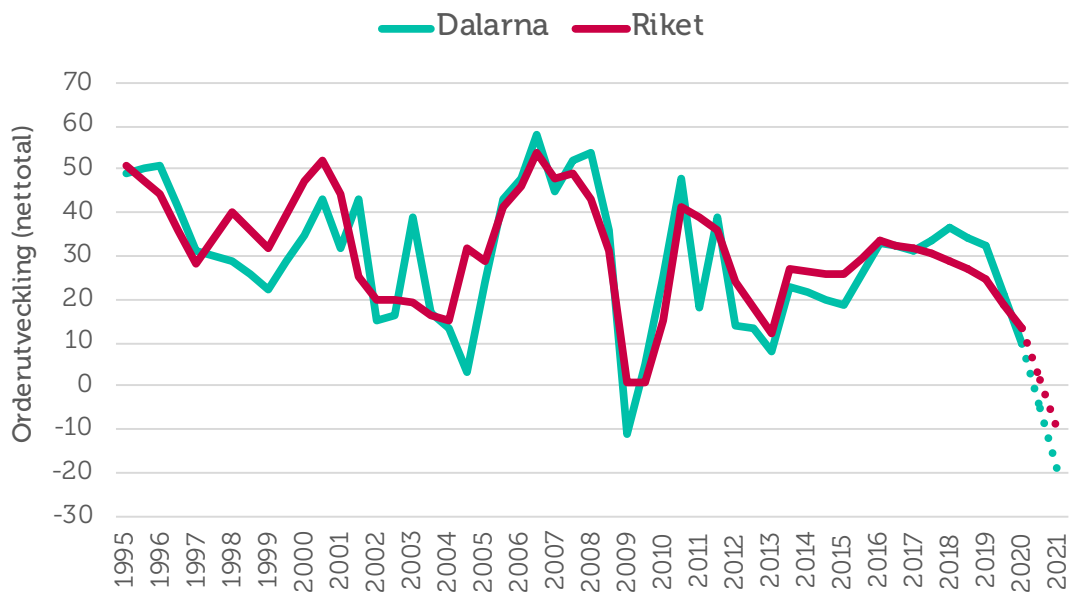
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag är fortsatt positiv men för andra året i rad har tillväxttakten mattats av. I årets mätning är nettotalet för orderingången 10, jämfört med nettotalet 32 ifjol. Tillväxttakten för orderingången i Dalarnas län ligger nu under riksgenomsnittets nettotal på 13. (Figur 5) Sammantaget uppger 29 procent av länets företag att orderingången ökat, medan 19 procent sett en minskning.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av coronakrisen och visar på en stark nedgång. Endast 16 procent av företagen tror att deras orderingång kommer att öka, medan 36 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat nettotal på -20. Motsvarande nettotal för hela riket är -11. Om prognosen stämmer kommer det innebära att företagens orderingång hamnar på en lägre nivå än vid finanskrisen 2008–2009.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Dalarna län och riket 1995–2020

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar eller personal saknas, kan många företag behöva tacka nej till order.

Nästan hälften, 46 procent, av företagen i länet har tvingats tacka nej till order under det senaste året, vilket är i linje med rikssnittet. Precis som för övriga Sverige är den främsta anledningen att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med. Av de företag som tackat nej till order uppger 35 procent detta, jämfört med riksgenomsnittet på 50 procent.

Arbetskraftsbrist anges av 27 procent som främsta orsak till att företaget tackat nej till order. Som vi kommer att redogöra längre fram i texten upplever många företag i Dalarnas län kompetensbrist som främsta tillväxthinder. Detta kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik samt att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis handla om att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget.

Figur 6 Huvudorsaken till att företag tackat nej till order under de senaste 12 månaderna.

Björn Rinstad
VD, Leksands Sparbank

Situationen är mycket allvarlig och vi ser att många företag har det tufft. Tiden kommer att vara avgörande, och det jobbiga är att inget vet när vi kommer att vara i ett nytt normalläge. Besöksnäringen är en motor för näringslivet i Dalarna, inte minst i Siljansbygden. Hur besöksnäringen fungerar i sommar kommer att vara avgörande för många företag.

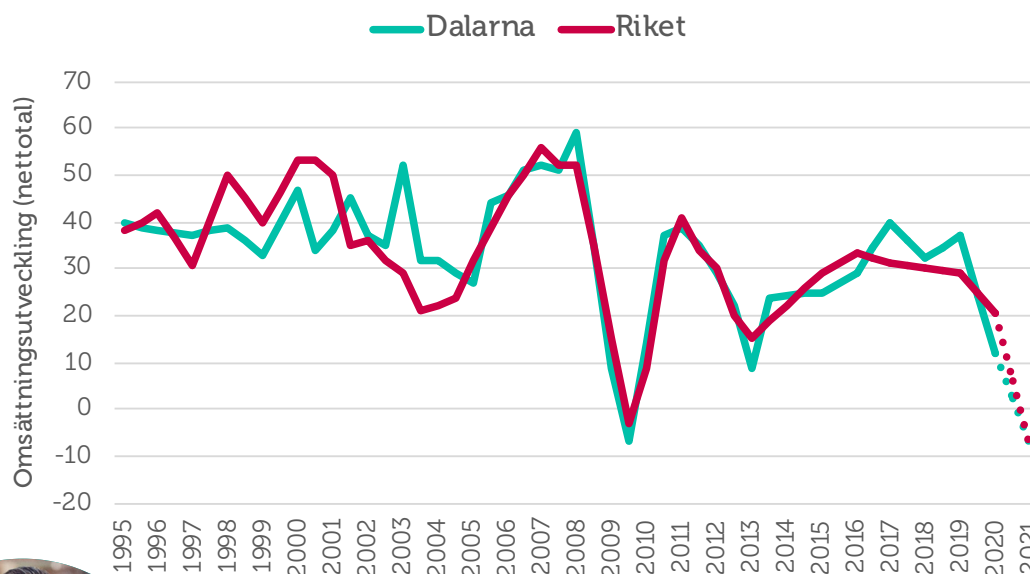
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Dalarnas län är alltså positiv. Tillväxttakten har dock mattats av kraftigt under de senaste tolv månaderna, se figur 7. Omsättningstillväxten i Dalarnas län har sedan ifjol minskat från ett netttotal på 37 till årets netttotal 12. Av länets företag har 36 procent angett en ökad omsättning under de senaste tolv månaderna, medan 24 procent angett att den minskat. För första gången på fyra år placerar sig länet under riksgenomsnittets netttotal som i årets Småföretagsbarometer är 20. Utfallet blev betydligt lägre än vad företagen förväntade sig ifjol, då prognosticerade länets företagare ett netttotal för omsättningstillväxten på 41.

Coronakrisen har på kort tid lett till en kraftigt minskad efterfrågan på många företags varor och tjänster. Detta avspeglas också i företagens prognoser för omsättningsutvecklingen under kommande tolv månader. Endast omkring vart fjärde företag (23 procent) tror att omsättningen kommer att öka, samtidigt som 31 procent förväntar sig att den minskar. Detta resulterar i ett förväntat netttotal på -8 för omsättningstillväxten. Ett sådant utfall skulle innebära historiskt låg omsättningstillväxt för Dalarnas län. Även prognosen för riket som helhet är netttotal -8.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Dalarna län och riket 1995–2020

Rickard Lyko
Vd, Lyko

Det är fantastiskt att verka på en liten ort som Vansbro och få det stöd som vi får lokalt. I höstas utsågs Lyko Vansbro till Sveriges bästa arbetsplats av fackförbundet Handels, tack vare och nominerade av våra medarbetare. Allt stöd gör att bolaget blomstrar och jag blir inspirerade att springa ännu snabbare.

De senaste åren har varit en snabb och rolig resa från ett litet företag, till ett något större. Under de senaste 12 månaderna har vi passerat den magiska miljarden, färdigställt och flyttat in i vårt nya lager, för att nämna några saker. Jag ser ljusst på framtiden och hoppas på att få fortsätta bygga bolaget till nya höjder tillsammans med alla härliga kollegor.

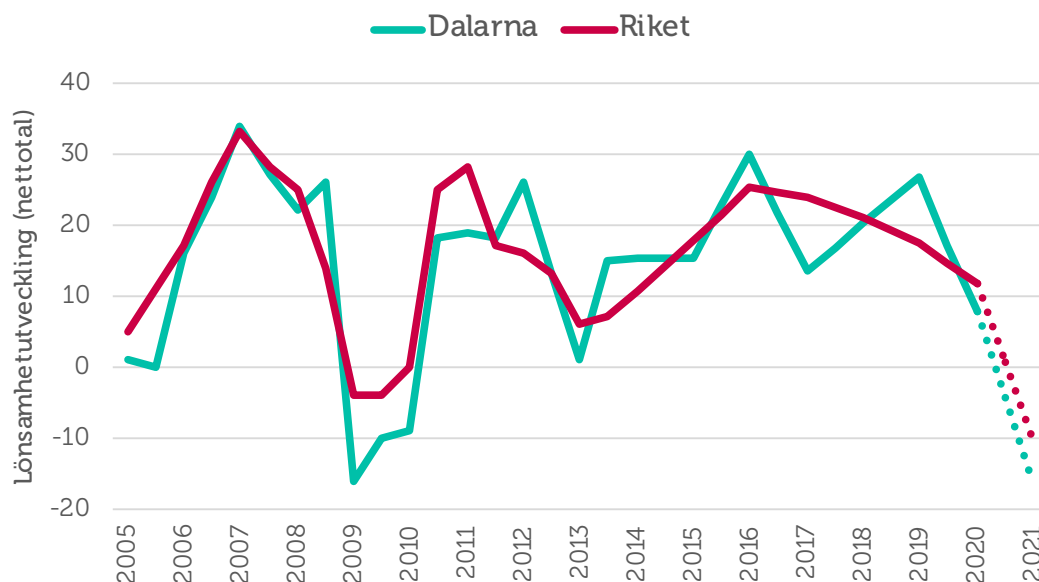
Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar hänger delvis ihop med lönsamhetsutvecklingen. Mellan 2017 och 2019 upplevde företagen i länet en stigande takt i lönsamhetstillväxten och fjolårets notering landade på nettotalet 27. I årets mätning har tillväxttakten mattats av och nettotalet blev 8, vilket är något lägre än riksgenomsnittets nettotal 12. Bland länets företag har 27 procent haft en ökad lönsamhet, medan nästan vart femte (19 procent) haft en minskad lönsamhet.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland länets småföretagare minska till -16, vilket är under riksgenomsnittets nettotal på -10. Bland företagen i länet tror 16 procent på en högre lönsamhet samtidigt som 32 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

Förväntningarna på utvecklingen framöver speglar en stor osäkerhet om vilka effekter den pågående coronakrisen kommer att ha för svenska småföretag på sikt. Det rådande läget har skapat stora påfrestningar i såväl den svenska ekonomin som i världsekonomin och rörelsen i lönsamheten är tecken på hur även småföretagen påverkas av detta.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Dalarna län och riket 2005–2020

Företagens prisförväntningar

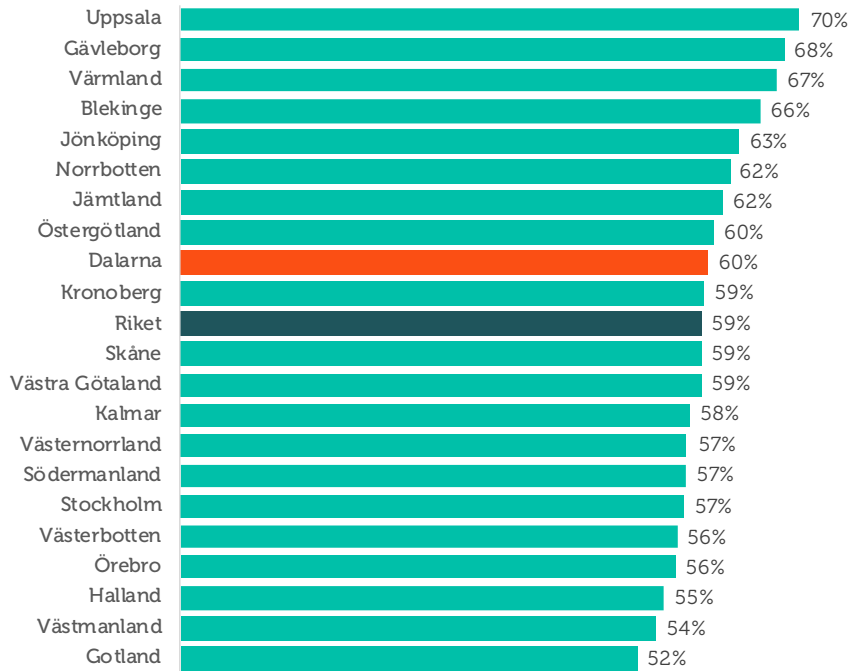
Företagens planer på eventuella prisförändringar ligger på en betydligt lägre nivå jämfört med ifjol. I länet förväntar sig 23 procent av företagen att deras priser kommer att öka under det kommande året, vilket ska jämföras med fjolårets 47 procent. Företagens förväntningar på att deras försäljningspriser ska öka har stigit kontinuerligt de senaste åren, men den utvecklingen viker nu brant nedåt. Omkring vart tionde företag tror att deras priser kommer att minska under kommande tolv månader.

Förväntningarna på prisutvecklingen bland företagen i Dalarna län ligger något under riksgenomsnittet på 27 procent. Givet de negativa prognoserna för bland annat företagens omsättning och ordergångar gör det svårt för företagen att höja sina priser.

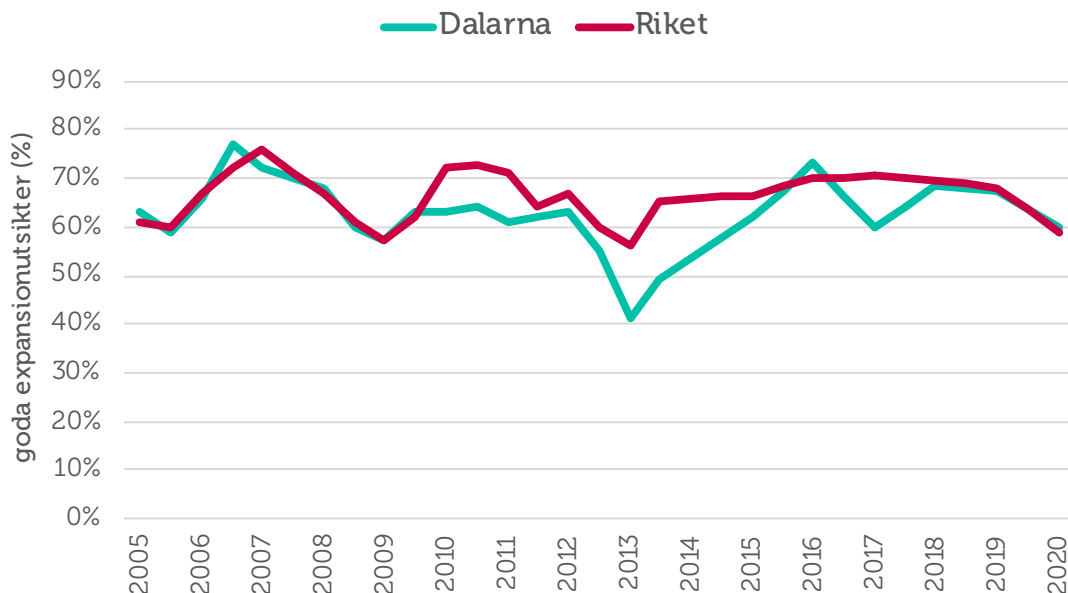
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Expansionsutsikterna för företagen i Dalarnas län ligger på liknande nivå som riksnittet gällande hur de ser på möjligheterna för expansion. I länet uppger 60 procent av företagen att de ser goda expansionsmöjligheter på sikt, vilket är åtta procentenheter mindre andel än i fjol. Motsvarande siffra för riket som helhet är 59 procent. Samtidigt vill nio av tio företag i länet växa (figur 11).

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2020

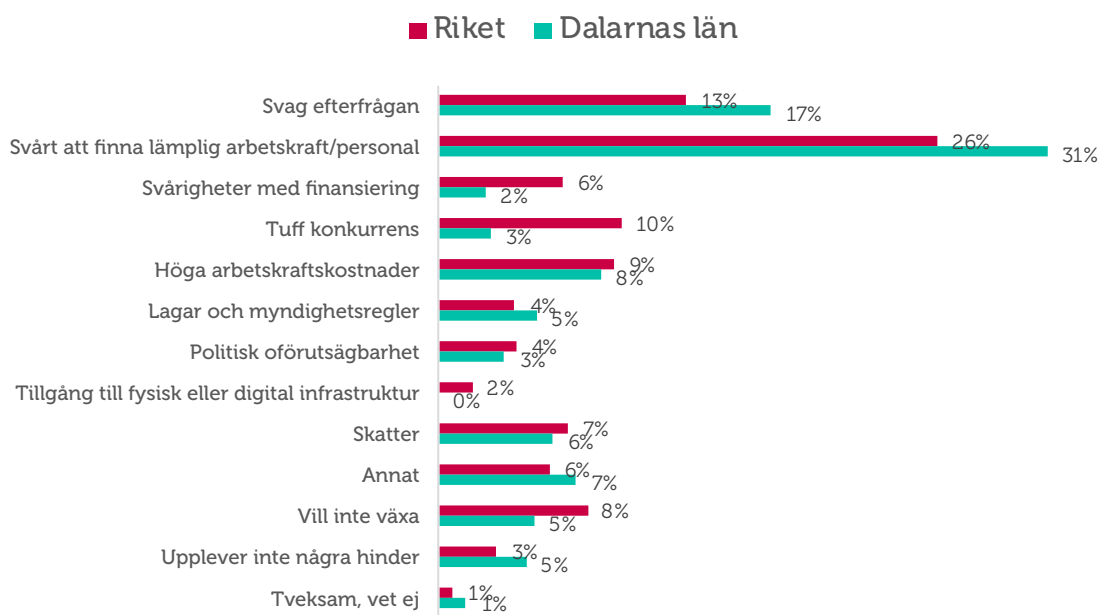
Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Dalarna län och riket 2005–2020

Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största tillväxthindret som småföretagen i länet upplever. Omkring vart tredje företag, 31 procent, uppger detta som största hinder. Riksgenomsnittet är 26 procent.

Företagen i såväl Dalarnas län som för riket som helhet upplever i år att en svag efterfrågan av företagets varor eller tjänster är det näst största hindret för tillväxt. Av samtliga företag i länet anger 17 procent att svag efterfrågan är det enskilt största tillväxthindret, vilket ska jämföras med fyra procent i fjol. Detta är sannolikt en effekt av att coronakrisen lett till drastiskt förändrade konsumtionsbeteenden. Men det är även en effekt av politiska beslut för att förhindra smittspridning, som bidragit till att många företags produktion eller tjänsteutbud helt eller delvis upphört.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Dalarna län och i riket 2020 (procent)

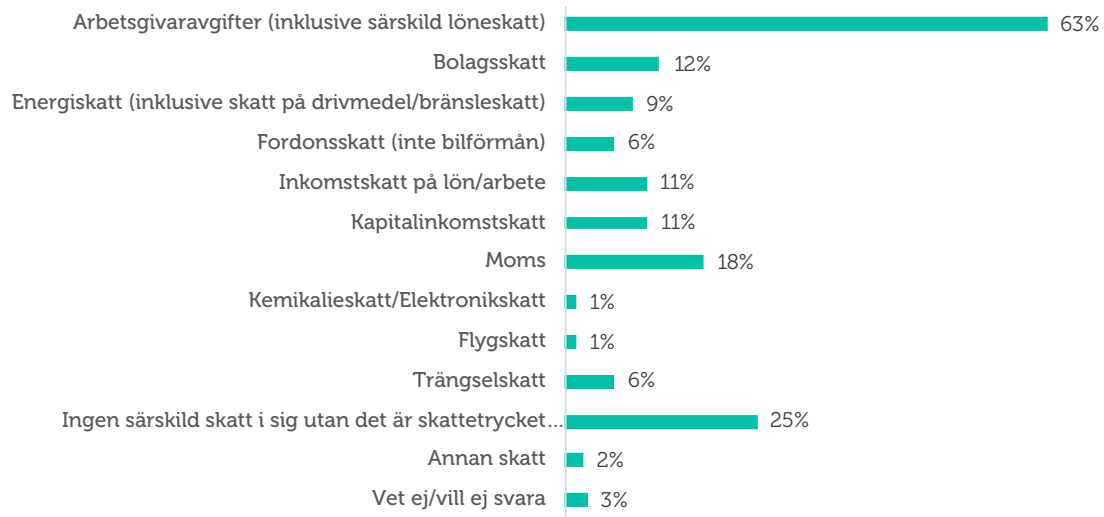
Johan Frost *Ledare, Frost Production AB*

Vi upplever Dalarna som ett mycket starkt län att vara företagare i. Som legoföretag för montering och packindustrin har vi haft väldigt stor uppgång på förfrågningar den sista tiden. Jag tror att det till stor del beror på att närheten har blivit högre värderad den sista tiden. Man kan snabbare hantera ändringar i produkterna eller lager. Den faktor har tidigare varit lite för underskattad bland företag som lägger ut t.ex. till andra länder.

Många nystartade företag beslutar även att man kommer att ha fullt upp med marknadsföring och försäljning. Därför passar det bättre att någon hjälper till med produktionen av artiklarna istället för att man ska bygga upp något eget. Denna trend tror jag bara vi sett början på ännu så vi ser mycket positivt på framtiden som legoföretag.

Bland de företag som anger att skatter är ett tillväxthinder ser vi att det framför allt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget, se figur 12. Till detta kommer också bland annat bolagsskatt och inkomstskatt på lön/arbete. Bland företagen är det 19 procent som anser att det totala skattetrycket snarare än någon särskild skatt i sig utgör hinder för expansion.

Figur 12 Du angav skatter som ett hinder för expansion, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

Jonas Grenfeldt *grundare och delägare, Panang Kommunikation AB*

Attityderna till företagande verkar variera vilt mellan kommuner, och ibland har vi utmaningar med både avstånd och kompetensförsörjning. Det ska dock sägas att det överlag är bra att vara företagare i Dalarna: vi har ett starkt och dynamiskt näringsliv, ligger geografiskt mycket bra till i Sverige och har starka basnäringar både i form av turism och industri. Ibland kunde jag bara önska att vi orkade lyfta blicken, tänka större och våga samarbeta mer med varandra.

Det senaste året har såklart varit turbulent. Jag har försökt positionera mig för lågkonjunktur ganska länge, för någon gång måste den ju komma, men Coronakrisen är en svart svan som ingen kunde förutse. Mitt bolag står starkt, mycket tack vare en relativt opåverkad kundstock, men jag är väldigt ödmjuk för att det beror på tur snarare än skicklighet: många har det otroligt tufft just nu. Personligen tror jag tyvärr på en tuff sommar för besöksnäringen och därmed en tuff höst oavsett hur världen hanterar pandemin. Med lite tur lättar det efter det, men lågkonjunkturen är här och kommer att påverka oss alla. Men som alltid när förändringens vindar blåser kan vi välja att gräva vindskydd eller bygga väderkvarnar, och jag tror att de som överlever den omedelbara krisen och lyckas digitalisera och utveckla sin verksamhet för att möta framtiden, kan skapa riktigt starka positioner!

SLUTSATSER

Trots att tillväxttakten hade avtagit pekade småföretagens förväntningar inför 2020 på en fortsatt positiv konjunkturutveckling inom både tillverknings- och tjänstesektorn. Företagens högt ställda prognoser har dock inte införlivats under året, vilket tyder på att konjunkturläget mattats av avsevärt redan innan coronapandemin kraftigt började påverka det svenska näringslivet under mars 2020.

Företagens förväntningar på konjunkturutvecklingen de kommande tolv månaderna är nu mycket pessimistiska och tydligt påverkade av coronapandemin. I Dalarnas län har den sammanvägda konjunkturindikatorn minskat från ett netttotal på 74 förra året till ett netttotal på 19 i årets mätning, vilket är länets största indexfall under ett enskilt år sedan 2008 – 2009 års ekonomiska kris. Utfallet i årets mätning är således inte i nivå med fjolårets förväntningar. Företagens förväntningar för de kommande tolv månaderna är mycket pessimistiska, med prognos om en konjunkturindikator på de lägsta nivåerna sedan tidigare finanskrisår.

De främsta hindren för företagens tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens och svag efterfrågan. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Dalarna har nästan hälften av företagen tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till varför företagen tackat nej till order är återigen kapacitetsbrist och svårigheterna med att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Sveriges små och medelstora företag finansierar välfärden. De har skapat fyra av fem nya jobb under de senaste decennierna och är motorn i svensk ekonomi. Inom loppet av några veckor har de kastats in i en av de djupaste och mest svåröverskådliga kriser vi upplevt i modern tid. I takt med att antalet företag som påverkas negativt blir fler, stiger arbetslösheten och utanförskapet ökar. Det kan få förödande konsekvenser för det svenska samhället. Förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande blir därför än mer avgörande för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Småföretagens tillgång till kompetens, kostnaden att anställa, samt incitamenten för företagande genom bland annat skattesystemets utformning och andra för konkurrenskraften viktiga frågor måste prioriteras, annars är risken att nyinvesteringar skjuts på framtiden och lågkonjunkturen cementeras.